

Marina Lewycka Novel·lista britànica

“Als lectors no els agraden les històries amb moralitat e

Marina Lewycka escrivia i escrivia, però ningú la publicava • Finalment se n'ha sortida amb 'Dels tractors en ucraïnès' (La Campana), una novel·la excèntrica que enganxa des de l'inici • L'autora recupera part de la història dels seus avantpassats • Text: Matilde V. Alsina

Debuta amb aquesta novel·la, però no és la primera que escriu...
En tinc unes quantes d'inacabades i tres d'acabades. Aquesta és la primera que em publiquen. Una de les altres dues la vaig enviar a les editorials i vaig rebre 36 no. Amb aquesta només en vaig rebre un.

Què se sent després de 36 no?
Penses a deixar-ho córrer, a plegar. És molt humiliant ser rebutjat, un escriptor rebutjat. Tothom es riu de tu. Hi ha tanta gent que vol escriure una novel·la que quan dius que estàs escrivint però que ningú et publica la reacció és un somriure burleta. Per això acabes no dient res a ningú. Però, alhora, hi havia una veu que m'animava a continuar escrivint. Vaig escriure sis llibres de no-ficció per a Age Concern, una associació que treballa amb gent gran. I com que aquesta veueta seguia insistint que havia d'escriure una novel·la, m'hi vaig tornar a posar, en va sortir la història dels tractors i aquest cop he tingut sort.

Què la feia insistir tant?
No era que tingués una cosa en especial per explicar. esclar que vols que algú es prengui el temps de llegir el que has escrit, però era molt menys ambiciosa. Era més el procés d'escriure i saber que els meus parents, els amics, algú a Internet s'ho llegiria. Em va fascinar el procés d'escriure, però tenia molt clar que era la meua última oportunitat. Si no aconseguia publicar, plegava.

Va treballar d'una altra manera?
Sí. La principal diferència és que vaig assistir a un curs. A la universitat on faig de profesora hi ha un programa per als membres dels departaments i pots fer, de manera gratuïta,

qualsevol curs que la universitat ofereixi. Em vaig apuntar a un curs d'escriptura creativa. I va ser fantàstic, perquè em va donar disciplina: havia d'escriure cada setmana, ho havia d'ensenyar als altres, i això provocava tot de comentaris, que és molt positiu, perquè t'anima a continuar. Però em

més interessant és que ja no ho feia en secret, sinó en públic. Això em va encoratjar a prendre'm seriosament.

I per què una comèdia tan irònica?
No pensava que estava escrivint una comèdia, sinó una novel·la bastant seriosa sobre la condició humana. Però em

posava a escriure i em sortia això. Crec que és la meua personalitat. I també m'ha servit per descobrir la meua verdadera veu, perquè els altres llibres no publicats eren molt més seriosos.

De què anaven?
El primer era un thriller po-

A Anglaterra, el títol ha estat part de l'èxit perquè provoca sorpresa

lític situat a l'est de Londres, i el segon, ambientat a Leeds, una història sobre les diferents comunitats de la ciutat. Potser era una mica més divertit que l'altre, però seguia sent seriós. Era una història amb una moralitat evident, i això no agrada gaire als lectors.

en les evident”

tit amb ‘La petita història
de la primera línia i en què

Fotos: Jordi Garcia

Narrativa

Més anglesa que els anglesos

M.V.A.

És difícil trobar un llibre que enganxi, que es llegeixi d'una tirada; doncs aquesta novel·la de títol excèntric i personatges encara més excèntrics ho és: atractiva, àgil, alegre, desimbolta i rítmica. *La petita història dels tractors en ucraïnès* és una aposta segura per passar una bona estona.

Firmada per una autora anglesa d'ascendència ucraïnesa, té tots els elements de l'autèntic humor anglès que escriptors com ara P.G. Wodehouse, Evelyn Waugh i Tom Sharpe han portat fins a l'excelsitud. Diu Lewycka que va voler ser més anglesa que els anglesos i ho ha aconseguit: l'obra destil·la ironia fina fins i tot quan toca temes desagradables com ara el maltractament de la gent gran, i mostra actituds tan políticament incorrectes com la visió de la immigració com una amenaça.

Potser en aquesta desimboltura políticament incorrecta hi ha la clau del seu èxit, però jo em decantaria més per la bona factura: molt cuidada en aspectes tècnics com ara el ritme –atrapa el lector des del principi–, el llenguatge –fresc, amb encertada utilització del diàleg i bona elecció del vocabulari– i un hàbil ús dels recursos narratius –diàlegs telefònics, extractes d'un llibre sobre tractors i una veu narradora que ens posa en antecedents històrics amb el to just entre memòria nostàlgica i informació pedagògica.

S'ambienta a Anglaterra, però ho podria fer a qualsevol lloc d'aquesta Europa esverada per l'allau d'immigrants, perquè d'avis que pensen que no són massa vells per a l'amor n'hi ha a tot arreu. I de filles que han oblidat els seus orígens immigrants i volen evitar que una calculadora dona de pits grossos els arrabassi l'herència. I de marits autòctons que són allà per al que calgui: cruspir-se unes exòtiques pomes Toshiba o conduir tota la nit per assegurar-se que la integritat física del sogre no corre perill a mans de la seva jove i fogosa dona.

Sí, la història fa riure. Però també congela el somriure als llavis quan, acabat l'esprint esbojarrat de llegir-la, la comencem a pair i veiem que la majoria dels personatges són víctimes: la Valentina, la ucraïnesa que es casa amb un vell perseguint diners fàcils; el seu fill, l'Stanislav, que s'ha de fer passar per una llumenera; en Volodya Dubov, el marit de la Valentina, brillant enginyer i millor persona que no pot donar-li el que voldria per la nefasta situació del seu país. I també en Nikolai, el vell enamorat, i la Vera i la Nadia, les germanes de la Guerra i de la Pau, que no dubten a fer servir tots els recursos per treure's de sobre la intrusa.

Però no s'esverin. Lewycka els tracta amb l'afecte d'una mare compassiva i el que prima és la peripècia estripada de la gimcana en què tots participen. Ah, i no ens deixem un parell de *cameos* impagables: la gata Lady Di i el matrimoni format per Mitrofan i Sonia Otxerenko, els avis materns de Nadia i Vera (inspirats en els avis de l'autora), que ens introdueixen en el passat recent d'Ucraïna, un dels aspectes més atractius de tot el llibre.

La petita història dels tractors en ucraïnès

Marina Lewycka

Traducció de Joan Puntí

La Campana

Barcelona, 2006

La família perduda i el nom del porc

Marina Lewycka, nascuda en un camp de refugiats de Kiel (Alemanya) al final de la Segona Guerra Mundial i instal·lada a Anglaterra des de petita, és professora a la Sheffield Hallam University i portava molts anys escrivint sense aconseguir publicar. *La petita història dels tractors en ucraïnès* li ha representat un doble èxit: la publicació i la descoberta de la seva família, amb qui els seus pares havien perdut el contacte feia 62 anys. A través d'una web russa de recerca de famílies, Lewycka va contactar amb els parents que vivien a Ucraïna i va assegurar-se que eren els autèntics amb una pregunta trampa sobre el seu avi. En va rebre la informació correcta i una foto on se'l veia molt guapo, amb un gran bigoti i l'uniforme de l'exèrcit tsarista.

La posterior visita al país li va demostrar que era com li havien explicat els pares: el cel blau, el paisatge, els camps i les mateixes condicions de pobresa i falta de recursos que hi havia el 1942, quan en van marxar. Diu que no havia pensat mai a ser escriptora còmica, però la novel·la li ha valgut dos premis, un dels quals, el Bollinger Everyman Wodehouse, és la primera dona que el guanya. I rebre una bona quantitat de xampany (la part Bollinger), l'obra completa de P.G. Wodehouse (l'Everyman) i batejar un porc amb el títol de la novel·la (la Wodehouse). Així és que ara, en algun lloc d'Anglaterra, hi viu una truja de raça Gloucestershire Oldspot, feliç mare de vuit porquets i amb nom tan excèntric com *A Short Story of Tractors in Ukrainian*.

Què hi volia explorar? Hi ha immigració il·legal, maltractaments a la gent gran...

El tema principal és la fortalesa, la capacitat de resistència de l'esperit humà. Es veu en les referències històriques del passat de la família, però també en l'actitud del vell, el pare de les protagonistes, que no es resigna, no creu que sigui massa vell per a l'amor.

Per què va incloure fets del passat recent d'Ucraïna?

A mig llibre em vaig adonar que els personatges necessitaven més profunditat. L'apartat del present estava bé, era divertit, però faria un llibre millor si donava una història als personatges que envoltaven les germanes protagonistes. Això em va forçar a

anar més enrere i a començar a escriure amb aquest element històric afegit. M'he inspirat en la història de la meua família, però no ho sabia tot. Els meus pares em van explicar algunes coses, altres les vaig haver de descobrir. Em va semblar que la gent ho voldria saber. Quan llegeixo un llibre, m'agrada aprendre, no només divertir-me. Per això vaig intentar fer totes dues coses.

Vostè ha estat una immigrant. ¿És molt diferent la seva experiència de la de la immigració actual?

D'això en parlaré a la pròxima novel·la, però avui és molt diferent. Després de la guerra l'únic que volíem era convertir-nos en anglesos. Vaig estudiar anglès i el meu accent anglès és molt més anglès que el

dels anglesos. Volíem ser més anglesos que els anglesos. Ara és diferent. Les comunitats d'immigrants volen mantenir el seu sentit de comunitat i la seva identitat. I això és bo, perquè jo mai no havia pensat a ser ucraïnesa. Fins i tot em feia vergonya reconèixer-ho. No va ser fins als quaranta, quan em vaig posar a investigar els meus orígens, que m'hi vaig interessar. Erem els únics ucraïnesos al barri i quan era petita odiava ser ucraïnesa perquè els altres nens es reien de mi, del meu nom, de les trenes. Així és que volia literaturitzar-ho tot. Per això aquest llibre ha estat un viatge de descobriment. Hi he descobert la història de la meua família.

Ara què se sent més?

Quan sóc a Ucraïna, em sento anglesa. Però quan sóc a Anglaterra, una part de mi és clarament ucraïnesa. Potser sóc més anglesa que ucraïnesa.

I aquest títol tan estrany?

El meu pare és enginyer i estava escrivint un llibre sobre tractors. A la família en fèiem broma: "Què fa el pare?". "Escriu un llibre sobre tractors en ucraïnès". Jo volia aquest títol, però al curset em van dir que, si el volia mantenir, caldria que hi fes sortir tractors. Em feia una mandra horrorosa haver de llegir sobre motors, maquinària i tractors... Però al ciberespai hi ha un món d'entusiastes dels tractors, i el que hi vaig trobar em permetia parlar-ne des d'un punt de vista més sociològic, que m'interessava molt més. Així és com em vaig posar a aprendre'n i a integrar-ho a la novel·la. La professora del curs em va dir que, amb aquest títol, les dones no se la llegirien. Però de fet, a Anglaterra, el títol ha estat part de l'èxit perquè provoca sorpresa. I quan et poses a llegir el primer paràgraf i t'adones de què va, t'enganxa.

"No pensava que estava escrivint una comèdia, sinó una novel·la bastant seriosa sobre la condició humana"

"Potser sóc més anglesa que ucraïnesa"

Per això ha intentat obviar-ho ara? El que he après és que no hi ha un sol punt de vista correcte, sinó que cadascú mira el món d'una manera determinada, a partir de la seva experiència. Ho he volgut reflectir en la mirada de cada personatge. Fer una cosa més complexa, més polièdrica.